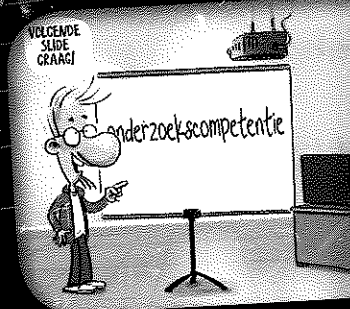


Op onderzoek econo

3de graad



Pelckmans
Portaal

Op onderzoek **economix** 3 de graad

praktische gids

Rik D'hollander
Dirk De Bruyn
Johan Lowyck
Johan Mestdagh
Luc Van de Cruys

Digitale ondersteuning



Onlinelesmateriaal doet je vaak nog beter studeren. **Pelckmans Portaal** bundelt heel wat extra's die aansluiten bij onze lesmethodes en helpt je zowel thuis als in de klas te werken in een gebruiksvriendelijke en stimulerende leeromgeving: pelckmansportaal.be.

Activeer jouw licentie aan de hand van onderstaande code. Voor het activeren van de licentie is een eenmalige registratie en het accepteren van de gebruikersvoorwaarden noodzakelijk.

PM7226J3TQQEVDGIG

Opgelet: na activatie is de licentie 2 jaar geldig.

Eenvoudige inlogprocedure

Na activatie van bovenstaande code krijg je als leerling automatisch toegang tot Pelckmans Portaal.

Je kunt inloggen via:

pelckmansportaal.be



pelckmansportaal.be

Voor wie kopiëren wil:

U vindt dit boek goed en wenst er kopieën van te maken. Besef dan:

- dat dit boek de vrucht is van intense arbeid: auteurs en uitgever hebben er heel wat geld en energie in gestoken;
- dat auteurs en uitgeverij van dit werk moeten bestaan;
- dat kopiëren zonder voorafgaande schriftelijke toestemming onwettig is.

©2019, Pelckmans

Pelckmans maakt deel uit van Pelckmans uitgevers nv
www.pelckmansuitgevers.be
Brasschaatsteenweg 308, 2920 Kalmthout, België

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever, behalve in geval van wettelijke uitzondering. Informatie over kopieerrechten en de wetgeving met betrekking tot de reproductie vindt u op www.reprobel.be.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored or made public by any means whatsoever, whether electronic or mechanical, without prior permission in writing from the publisher.

Omslag en typografie: Studio Pelckmans uitgevers

Layout: CO2 Premedia bc, Amersfoort

Tekeningen en omslagillustraties: Erwin Van Mol; www.vanmol.net

D/2014/0055/17

ISBN: 978 90 289 7226 1

NUR 160

pelckmans.be



Pelckmans Secundair



vimeo.com/Pelckmans

Onderzoekscompetentie betekent letterlijk de bekwaamheid om te onderzoeken. Je bent onderzoekscompetent als je over de nodige kennis, vaardigheden en attitudes beschikt om een onderzoek passend uit te voeren.

Elk onderzoek gebeurt in verschillende fasen. Daarbij wordt in Economix gebruikgemaakt van de OVUR-strategie. OVUR staat voor:

- **ORIËNTEREN**
Je raakt in een onderwerp geïnteresseerd en je wil daarover iets meer weten.
- **VOORBEREIDEN**
Je denkt na over hoe je het onderzoek zult aanpakken, van welke onderzoeksmethodes je gebruik zult maken en wanneer je welk deel van het onderzoek plant.
- **UITVOEREN**
Je start met het verzamelen en verwerken van gegevens, het formuleren van een antwoord op je onderzoeksvraag en je rapporteert over je onderzoek.
- **REFLECTEREN**
Je evalueert je eigen onderzoek en je denkt na over de sterke en zwakke punten ervan; je kunt je besluiten ook confronteren met die van anderen en zoeken naar verklaringen voor verschillen.

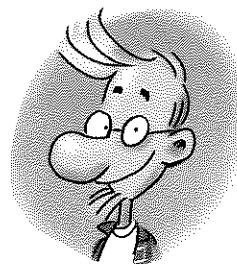
Binnen elke onderzoeksfase moeten meerdere stappen gezet worden. Voor elke stap zijn specifieke kennis en/of vaardigheden vereist.

In de leerwerkboeken Economix tweede graad leerde je al stap voor stap hoe je een goede onderzoeker wordt. In de rubriek 'op onderzoek' werd je de nodige kennis en vaardigheden aangeboden. Ook in de leerwerkboeken derde graad kun je je onderzoekscompetentie verder aanscherpen in die rubriek.

In deze gids vind je in hoofdstuk 1 de verschillende stappen van een wetenschappelijk onderzoek. Hoofdstuk 2 bevat heel wat informatie over de concrete aanpak van een dergelijk onderzoek. Bovendien is er de methodesite waar je een aantal handige documenten kunt vinden en enkele hulplijnen kunt raadplegen.

Deze gids kun je zowel op school als thuis geregeld gebruiken. In het hele onderzoeksproces wordt je leerkracht je coach.

In deze gids wordt ook een onderzoek uitgevoerd door Marcel, een stripfiguur. Aanvankelijk schrikt zijn onderzoeksonderwerp, de onzichtbare hand, hem af maar geleidelijk leert hij de voordelen van de kennis over dit onderwerp kennen.

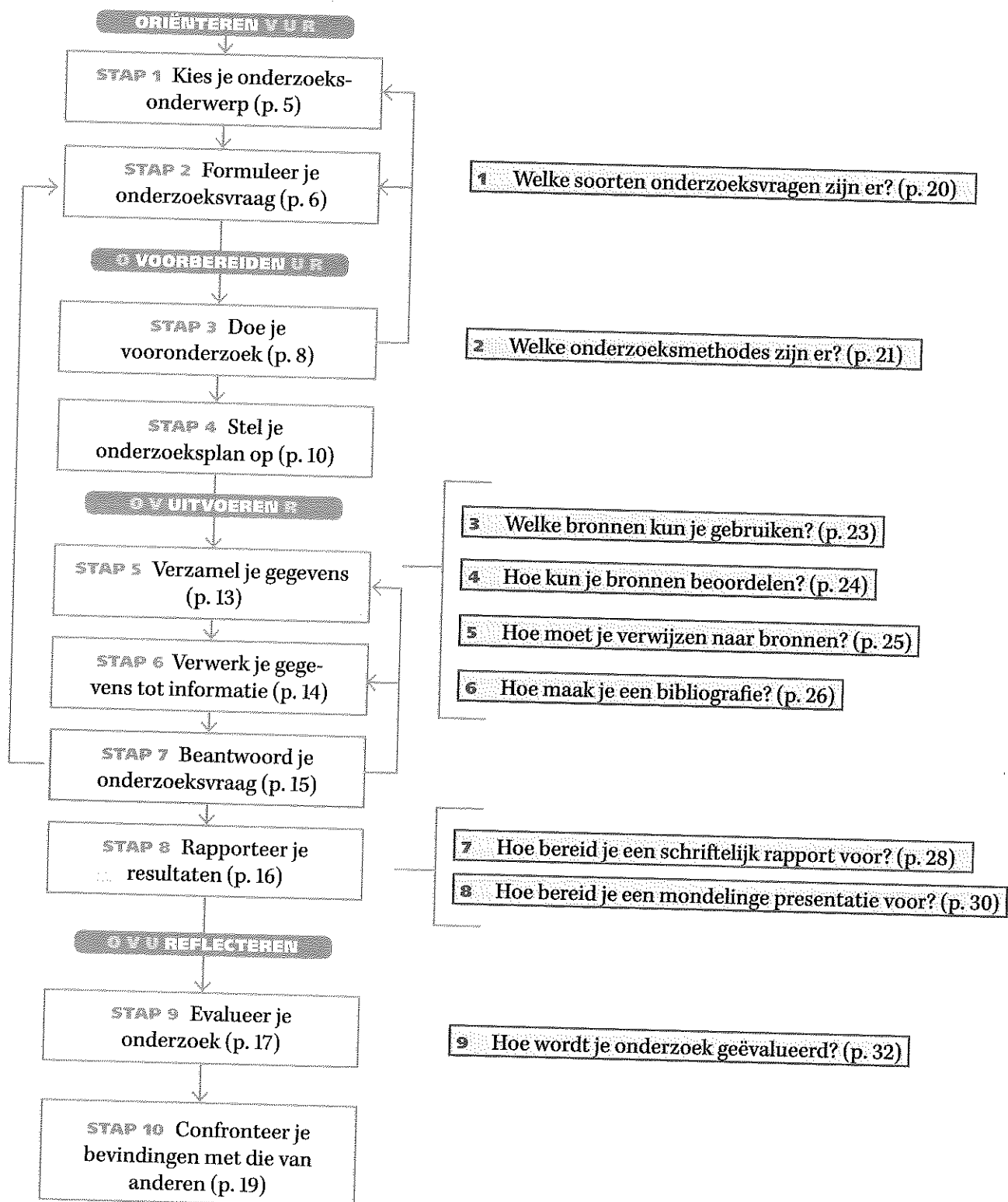


HOOFDSTUK 1

De onderzoeksstappen (p. 5)

HOOFDSTUK 2

Hoe pak je een onderzoek aan? (p. 20)



STAP 1 Kies je onderzoeksonderwerp



Om met een onderzoek te kunnen starten, moet je een onderzoeksonderwerp hebben. Vaak vind je het al in je boek of heeft je leerkracht het onderwerp opgegeven. Misschien krijg je een lijst met onderwerpen waaruit je kunt kiezen of krijg je criteria waaraan je onderwerp moet voldoen. Als je zelf mag kiezen, houd je best rekening met volgende suggesties:

- ga uit van je eigen nieuwsgierigheid: wat wilde je altijd al weten of uitzoeken?
- ga uit van de actualiteit: welke interessante onderwerpen kwamen recent aan bod in de media?
- kies een onderwerp waarover verschillende meningen kunnen bestaan en waarover jij een duidelijke mening hebt.

Maak een overzicht van mogelijke onderwerpen. Schrap voorlopig alleen de onderwerpen die je minder interessant vindt of die slechts voor een kleine groep interessant kunnen zijn. Ga voor de overgebleven onderwerpen na of er voldoende over te vinden is. Dat kan door een snelle scan in de bibliotheek of op internet. Kies het onderwerp waarover het meest te vinden is.

Ten slotte is het belangrijk dat er een duidelijke omschrijving van het onderzoek volgt.

Je vindt op de methodesite **DOCUMENT 1** dat je kunt gebruiken om je onderzoeks-
onderwerp in te dienen bij je leerkracht.



Onderzoeksonderwerp

Betaalmiddelen in Europa en in het bijzonder het gebruik van cheques.

Omschrijving onderzoek

In de krant las ik dat betalingen per cheque hoe langer hoe zeldzamer worden in Europa, ten voordele van betalen met kredietkaarten. Er zijn wel enkele uitzonderingen, zoals Frankrijk. In België gebeuren minder dan vier betaaltransacties op tienduizend nog per cheque. Ook in Duitsland en Zweden gaat het om minder dan één betaling met cheque per duizend transacties. In België verlopen 45 % van alle transacties via betaalkaarten, in Frankrijk gaat het om slechts 20 %.

Ik wil onderzoeken welke betaalmiddelen vandaag gebruikt worden in België en welke in een aantal andere Europese landen. Ik wil over het gebruik van deze betaalmiddelen statistische informatie verzamelen over een periode van ongeveer vijftien jaar. De informatie zal ik vergelijken in de tijd en tussen de landen. Ik wil een verklaring zoeken voor de evolutie in het gebruik van betaalmiddelen en voor de verschillen tussen Europese landen. In het bijzonder wil ik te weten komen waarom er vandaag nog cheques worden gebruikt. Op basis van al deze informatie wil ik uitzoeken of het klopt dat cheques volledig zullen verdwijnen als betaalmiddel.

STAP 2 Formuleer je onderzoeksvraag

Na het bepalen van je onderzoeksonderwerp moet je in je onderzoeksvraag weergeven wat je wil onderzoeken. Om het onderzoek te vergemakkelijken kun je best de **hoofdvraag** opdelen in een aantal **deelvragen**. Dat zijn vragen die je stap voor stap helpen om een antwoord te vinden op de hoofdvraag. Elke deelvraag moet een onderdeel van de hoofdvraag beantwoorden. Alle deelvragen vormen samen het volledige antwoord op de hoofdvraag. Je moet ook niet te veel deelvragen maken: vijf of zes is voldoende.

Enkele kenmerken van goede onderzoeksvragen:

- de hoofdvraag mag niet te ruim maar ook niet te beperkt zijn;
- het antwoord op een deelvraag moet van belang zijn voor de hoofdvraag;
- een vraag is steeds enkelvoudig;
- om de vraag te beantwoorden moet je op onderzoek;
- de vraag moet concreet zijn;
- de vraag moet duidelijk zijn;
- de vraag moet neutraal geformuleerd zijn en mag niet suggestief zijn;
- de vraag moet beantwoord worden aan de hand van waarneembare gegevens.

Het stellen van een goede onderzoeksvraag is een belangrijk onderdeel van je onderzoek. De kwaliteit van je onderzoek hangt immers af van de kwaliteit van je vraag. Heb je onduidelijke vragen geformuleerd, dan zal dit je onderzoek bemoeilijken en kunnen de resultaten van je onderzoek uiteindelijk tegenvallen. Een goed antwoord zoeken op een slechte vraag is immers onmogelijk.

Meer weten?

Welke soorten onderzoeksvragen zijn er? 4 Hoofdstuk 2-1 (p. 20)



Je vindt op de methodesite **DOCUMENT 2** dat je kunt gebruiken voor het formuleren van je onderzoeksvragen.

Hoofdvraag

Hoe belangrijk zijn cheques nog als betaalmiddel in Europa?

Deelvragen

- Welke betaalmiddelen worden vandaag in Europa gebruikt?
- Hoe is het gebruik van cheques en andere betaalmiddelen in België sinds 2000 geëvolueerd?
- Hoe is het gebruik van cheques en andere betaalmiddelen in andere Europese landen sinds 2000 geëvolueerd?
- Welke verschillen en welke gelijkenissen zijn er in het gebruik van betaalmiddelen in België en andere Europese landen?
- Hoe kan de evolutie in het gebruik van betaalmiddelen in België en andere Europese landen verklaard worden?
- Waarom worden vandaag nog cheques gebruikt?

STAP 3 Doe je vooronderzoek



Na het formuleren van je onderzoeksvraag heb je doorgaans slechts een vaag idee van wat je onderzoek zal inhouden. Daarom is het van belang om een verkennend onderzoek te doen waarbij je tracht te achterhalen of je voorgenomen onderzoek wel haalbaar is.

Daarom formuleer je een antwoord op volgende vragen:

- Wat weet je al over dit onderzoek?
- Wat wil je nog te weten komen?
- Waar kan je deze gegevens vinden?
- Welke onderzoeksmethode is het meest geschikt om deze gegevens te vinden?

Er bestaan verschillende onderzoeksmethodes: bronnenonderzoek, enquête, interview, observatie, experiment en simulatie. Een onderzoeksmethode kiezen is moeilijk. Laat je leiden door je deelvragen en je vooronderzoek. Vraag je af welke onderzoeksmethodes je op weg kunnen zetten naar het antwoord op je vragen.

Meer weten?

Welke onderzoeksmethodes zijn er? *Hoofdstuk 2-2 (p. 21)*

In een vooronderzoek kun je eventueel vaststellen dat je onderzoeksvragen te algemeen zijn of net te specifiek. Als dat zo is, keer je best terug naar stap 2 en formuleer je nieuwe onderzoeksvragen. Vind je te weinig gegevens over je onderzoeksonderwerp, dan keer je terug naar stap 1 en kies je een nieuw onderzoeksonderwerp. Uiteraard moet je nadien opnieuw een vooronderzoek doen alvorens naar de volgende stap te gaan.

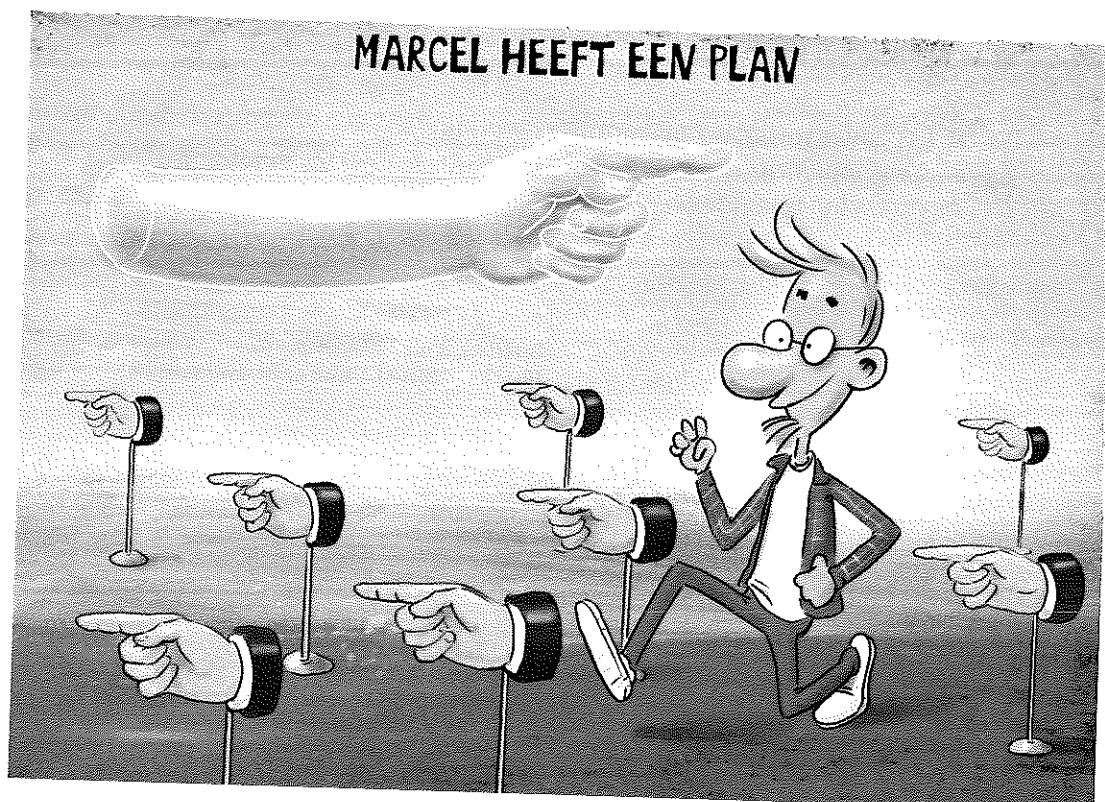
Je vindt op de methodesite **DOCUMENT 3** dat je kunt gebruiken voor het uitvoeren van je vooronderzoek.

In het kader van de lessen bedrijfseconomie voert een leerling een marketingonderzoek uit over de populariteit van de kleuren in de zakjes m&m's. Zijn hoofdvraag is: welke kleur van m&m's is het meest populair bij kinderen tussen zes en tien jaar?

V

WAT WEET JE AL?	HOE WEET JE DIT?
Vroeger 'Treets' en 'Bonitos'. Producent is Mars.	Bevraging ouders. Internet, 2012-11-14, http://nl.wikipedia.org/wiki/M%26M's Internet, 2012-11-14, http://www.m-ms.be Internet, 2012-11-14, https://www.facebook.com/mmsbelgium
Zes kleuren: bruin, rood, geel, blauw, oranje en groen. Er bestaan ook personages van.	Eigen ervaring.
Twee soorten: vulling met pindanoot en met chocolade.	Eigen ervaring.
Vooral populair bij kinderen.	Eigen ervaring.
Blauwe m&m's inzet van meerdere marketingstunts.	Gelezen in leerwerkboek Economix 3.
Marketingstunt 2011: stem voor je meest geliefkoosde m&m's kandidaat in de wereldwijde verkiezing van het favoriete m&m-personage.	Eigen ervaring. Internet, 2012-11-14, http://m-m.fanclub.freehomepage.com/
Concurrent: Smarties.	Bevraging ouders.

WAT WIL JE NOG TE WETEN KOMEN?	WAAR KUN JE DIT WAARSCHIJNLIJK VINDEN? KUN JE HET OOK EFFECTIEF VINDEN? ZO JA, GEEF DE BRON.	WELKE ONDERZOEKSMETHODE ZUL JE HIERVOOR GEBRUIKEN?
Is er een verschil tussen de verschillende m&m's wat betreft ingrediënten, gezondheid ...?	Internet - Internet, 2012-11-14, http://www.goeievraag.nl/vraag/eten-drinken/overig/kleur-minst-ongezond.48619 - Internet, 2012-11-15, http://meerkleurengueur.blogspot.be/2011/08/blauwe-m.html - Internet, 2012-11-15, http://kassa.vara.nl/vraag-beantwoord/vraag/vadetail/welke-kleur-m&m-is-het-is-het-minst-ongezond-en-welke-het-meest/ Kranten en tijdschriften - MAST, T., <i>Bijen produceren blauwe honing door m&m's</i>. Het Laatste Nieuws, 2012-10-04, 25. - RINGOOT, I., <i>Hoe Jessica Simpson 18 kilo verloor met haar m&m-dieet</i>. Het Laatste Nieuws, 2012-09-06, 17.	Bronnenonderzoek
Is er een smaakverschil tussen de verschillende m&m's?	Enkele vrienden zijn bereid om een geblinddoekte test te doen.	Smaakttest
Welke m&m is het populairst bij kinderen? Waarom?	Ik heb al de toestemming om in mijn vroegere basisschool een beperkt onderzoek te doen in het eerste tot en met het vierde leerjaar. Moet wel via een brief toestemming vragen aan de ouders.	Enquête



Wanneer je onderzoeksvraag duidelijk is en je vooronderzoek uitgevoerd, ga je verder met het maken van een onderzoeksplan. Als je een onderzoek in groep doet, is het handig om een taakverdeling op te stellen. Anders ben je misschien lang op de verkeerde manier bezig of zijn de taken ongelijk verdeeld.

In je onderzoeksplan noteer je de volgende elementen:

- de gegevens die je nodig hebt om je onderzoek te verrichten;
- hoe je aan je gegevens denkt te komen;
- de taakverdeling (bij groepswork);
- de tijdsplanning.

Voor je onderzoek moet je veel gegevens verzamelen. Schrijf op waar je die gegevens vandaan zult halen, hoe je die informatie bijhoudt, met wie je een afspraak moet maken, waar je hiervoor moet zijn ... Je vooronderzoek kan je hierbij al een deel op weg helpen. Verder is een goede tijdsplanning zeer belangrijk. Ga na hoeveel tijd je voor je onderzoek hebt gekregen en plan wanneer je hieraan zult werken.



Je vindt op de methodesite **DOCUMENT 4** dat je kunt gebruiken voor het opstellen van je onderzoeksplan.

In het kader van de lessen bedrijfseconomie (Economix 5|6, thema 3 *ondernemen is samenwerken hoofdstuk 2 leiderschapstypes en motivatie*) voert een leerling een onderzoek uit over twee managers van de onderneming Apple. Zijn hoofdvraag is: waarin verschillen Steve Jobs en Tim Cook als managers van Apple?

Zijn deelvragen zijn:

- 1 Hoe ziet de loopbaan van Tim Cook eruit?
- 2 Wat zijn de kenmerken van Tim Cook als manager van Apple?
- 3 Hoe zag de loopbaan van Steve Jobs eruit?
- 4 Wat waren de kenmerken van Steve Jobs als manager van Apple?
- 5 Welke soorten managers kun je onderscheiden?
- 6 Welk soort manager was Steve Jobs en is Tim Cook?
- 7 Wat zijn de typische kenmerken van een goede manager?
- 8 Aan welke kenmerken van een goede manager voldoen Steve Jobs en Tim Cook?

DEADLINE	ACTIVITEIT
3 maart	Gegevens verzamelen over Tim Cook op internet (niet vergeten bronnen te vermelden!).
3 maart	Gegevens over Tim Cook verwerken.
4 maart	Leven en loopbaan Tim Cook uitschrijven. Kenmerken als manager van Apple uitschrijven.
4 maart	Deelvragen 1 en 2 beantwoorden.
7 maart	Gegevens verzamelen over Steve Jobs op internet (niet vergeten bronnen te vermelden!).
7 maart	Gegevens over Steve Jobs verwerken.
8 maart	Leven en loopbaan Steve Jobs uitschrijven. Kenmerken als manager van Apple uitschrijven.
8 maart	Deelvragen 3 en 4 beantwoorden.
10 maart	Bibliografie volgens afspraken maken.
11 maart	Leerstof 'soorten leiders' samenvatten.
11 maart	Uitschrijven welke soorten managers Steve Jobs en Tim Cook zijn.
14 maart	Deelvragen 5 en 6 beantwoorden.
17 maart	Leerstof 'kenmerken goede leider' samenvatten.
17 maart	Uitschrijven aan welke kenmerken van goed leiderschap Steve Jobs en Tim Cook voldoen.
20 maart	Deelvragen 7 en 8 beantwoorden.
22 maart	Conclusie formuleren en evalueren wat nog bijgestuurd moet worden.
24 maart	Afwerken rapport. Onder andere inleiding schrijven en inhoudstabel maken!
27 maart	Spellingscontrole doen en rapport laten nalezen op taalfouten.
29 maart	Definitief rapport afwerken.
30 maart	Indienen rapport.



***Bij groepswork:* hoe worden de taken verdeeld?**

Maak vanaf de start van je onderzoek duidelijke afspraken over de taakverdeling. De samenwerking in je groep zal veel vlotter verlopen als ieder een duidelijke taak krijgt en als de taaklast evenwichtig is verdeeld. Soms is het ook noodzakelijk dat één persoon het groepswork coördineert: maak ook hierover afspraken.

Soms vraagt je leerkracht om over het verloop van je onderzoek een logboek bij te houden om het beter te kunnen opvolgen.



Je kunt op de methodesite een voorbeeld vinden van een individueel logboek (DOCUMENT 5) en van een groepslogboek (DOCUMENT 6).

Meer weten?

Hoe werk je met een logboek?



STAP 5 Verzamel je gegevens



Na het onderzoeksplan kun je starten met het verzamelen van gegevens. De manier waarop je gegevens verzamelt, hangt af van je onderzoeksmethode(s). Je kunt je gegevens zelf actief verzamelen door mensen te interviewen, te enquêteren, te observeren ... Je kunt ook gegevens raadplegen die door anderen zijn verzameld in boeken, tijdschriften of op het internet. Als je actief gegevens gaat verzamelen, moet je rekening houden met de specifieke eisen van elke onderzoeksmethode.

Bij het verzamelen van gegevens gelden volgende aandachtspunten:

- zoek alleen gegevens die met je hoofdvraag en deelvragen te maken hebben;
- maak altijd gebruik van voldoende bronnen, liefst uit zoveel mogelijk verschillende invalshoeken;

Meer weten?

Welke bronnen kun je gebruiken? Hoofdstuk 2-3 (p. 23)

Hoe kun je bronnen beoordelen? Hoofdstuk 2-4 (p. 24)

- maak van elke bron een informatiefiche en noteer hierop alle bibliografische gegevens én ook waar je de bron vond;
- werk systematisch en netjes, gebruik per deelvraag een blad papier en noteer daarop wat je gevonden hebt en waar je het gevonden hebt.

Meer weten?

Hoe maak je een informatiefiche van een bron?

Hoe moet je verwijzen naar bronnen? Hoofdstuk 2-5 (p. 25)

Hoe maak je een bibliografie? Hoofdstuk 2-6 (p. 26)

Economix
online



Gegevens zijn onverwerkte data. Ze worden pas informatie als je ze een betekenis geeft in functie van je onderzoeksvraag. Daarbij moet je al je aantekeningen, antwoorden op interviewvragen, cijferreeksen ... verwerken. Dat doe je bijvoorbeeld door:

- van cijferreeksen tabellen en grafieken te maken;
- van teksten een samenvatting te maken;
- van aantekeningen een logisch verhaal te maken.

Meer weten?

Hoe maak je een tabel?

Hoe maak je een grafiek in Excel?



Je zult wellicht niet alle verzamelde gegevens gebruiken. Bij het doornemen van je gegevens moet je selecteren in functie van de informatie die je nodig hebt voor het beantwoorden van je onderzoeksvragen.

Bij het verwerken van gegevens is het mogelijk dat je vaststelt dat ze onvolledig zijn en je bijkomende gegevens nodig hebt of dat je onderzoeksvragen niet geschikt zijn en moeten aangepast of uitgebreid worden. Een onderzoek uitvoeren is nu eenmaal een dynamisch proces waarbij je soms eens op je stappen moet terugkeren.

Als je bij het verwerken van je gegevens een bron gebruikt, mag je niet doen alsof je die tekst zelf hebt geschreven of dat cijfermateriaal zelf hebt bijeengebracht. Het gebruik van andermans werk is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Indien je geraadpleegde bronnen niet vermeldt, deze onvoldoende identificeert, ze verzwijgt en/of voorstelt als je eigen werk, ben je schuldig aan plagiaat! Je kunt plagiaat vermijden door de opgedane inzichten, ideeën en passages uit geraadpleegde bronnen op een correcte manier een plaats te geven in je eigen werk.

Meer weten?

Hoe moet je verwijzen naar bronnen? Hoofdstuk 2-5 (p. 25)



Als alle gegevens verwerkt zijn tot informatie, moet je in staat zijn om je onderzoeksvraag te beantwoorden. Dat doe je als volgt:

- herlees je onderzoeksvraag en alle deelvragen (ZIE STAP 2);
- lees daarna alle informatie goed door die je over een deelvraag hebt genoteerd, geordend én bewerkt en formuleer een antwoord op elke deelvraag;
- lees de antwoorden op de deelvragen goed door en geef antwoord op de hoofdvraag.

Bij het beantwoorden van de onderzoeksvraag en het trekken van conclusies is het mogelijk dat je vaststelt dat je onderzoek niet helemaal goed werd uitgevoerd:

- misschien is je onderzoek onvolledig en is aanvullend onderzoek of het stellen van extra vragen noodzakelijk;
- het kan zijn dat je je onderzoek moet bijsturen door gebruik te maken van een andere onderzoeksmethode;
- misschien heb je te veel hooi op je vork genomen en is je onderzoek afgedwaald van je oorspronkelijke onderzoeksvragen.

Wees kritisch voor jezelf. Het is immers nog niet te laat om je onderzoek bij te sturen voor je aan de stap van het rapporteren begint. Onderzoeksstappen 5, 6 en 7 verlopen in de praktijk vaak anders dan gepland. Soms is een vorige stap hernemen noodzakelijk.

NIET MARCEL KREEG KLAMME HANDEN BIJ HET RAPPORTEREN



Over elke stap die je in je onderzoek gezet hebt, moet je rapporteren. Dit rapport is een belangrijk onderdeel van je evaluatie. Het is immers je persoonlijke weergave van de resultaten van je onderzoek.

De vorm van rapporteren kan opgelegd of vrij zijn. Rapporteren kan schriftelijk, maar ook mondeling (al dan niet met computer ondersteuning), met een collage, een poster, een muurkrant, een beeld- of geluidsfragment ... Het is belangrijk dat je weet welke mogelijkheden er zijn en dat je de meest gepaste mogelijkheid kiest. Elke vorm van rapporteren heeft immers zijn voor- en nadelen en zijn specifieke vereisten.

Meer weten?

Hoe bereid je een schriftelijk rapport voor? *Hoofdstuk 2-7* (p. 28)

Hoe bereid je een mondelinge presentatie voor? *Hoofdstuk 2-8* (p. 30)

Je rapportering moet zeker bevatten:

- de verwerking van gegevens tot informatie;
- de antwoorden op de hoofdvraag en de deelvragen;
- een conclusie met een bondig en duidelijk antwoord op de onderzoeksvraag.

STAP 9 Evalueer je onderzoek



Voor de zelfevaluatie van je onderzoek kun je gebruik maken van een document waarmee je je eigen leerproces (= procesevaluatie) en je eindproduct (= productevaluatie) kunt beoordelen. Voor verschillende aspecten van je onderzoek moet je jezelf evalueren met goed, voldoende of zwak. Je gaat ook na wat je sterke en zwakke punten zijn en hoe je in de toekomst een soortgelijk onderzoek zou aanpakken. Ten slotte krijg je de kans om enkele algemene opmerkingen bij je eigen onderzoek te noteren. Hieronder vind je een voorbeeld van een zelfevaluatiedocument.

PROCES

Zet een kruisje in de passende kolom.

	GOED	VOLDOENDE	ZWAK
Keuze onderzoeksonderwerp			
boeiend			
Formulering onderzoeksvraag			
duidelijk			
Vooronderzoek			
doeltreffend			
Onderzoeksplan			
doeltreffend			
haalbare tijdsplanning			
Informatiebronnen			
voldoende			
gevarieerd			
betrouwbaar			

	GOED	VOLDOENDE	ZWAK
Onderzoeksmethodes			
goed gekozen			
afwisselend			
Logboek			
overzichtelijk			
volledig			
Vordering			
voldoende vooruitgang geboekt			

R

SCHRIFTELIJK RAPPORT

Zet een kruisje in de passende kolom.

	GOED	VOLDOENDE	ZWAK
Lay-out			
voorpagina			
inhoudspagina			
structuur (titels en subtitels)			
lettertype en lettergrootte			
illustraties			
BIN-normen			
Taal en stijl			
spelling			
woordgebruik			
zinsbouw			
tekst leest vlot			
Inhoud			
voorpagina			
inleiding			
opbouw			
volledigheid			
besluit			
bibliografie			

ALGEMEEN

- Wat zijn je grootste troeven? Hoe kun je ze in de toekomst nog meer in de verf zetten?
- Bekijk aandachtig je minpunten. Welke aspecten verdienen in de toekomst meer aandacht?
- Wat pak je in de toekomst anders aan en hoe?
- Andere opmerkingen over je onderzoek, de onderzoeksopdracht ...



Op de methodesite staat **DOCUMENT 7** dat je kunt invullen.

Bij de beoordeling van het zelfevaluatiedocument gaat je leerkracht in de eerste plaats na of je eigen bevindingen overeenstemmen met zijn bevindingen. Als je een slecht onderzoek hebt gedaan en dat zelf ook vaststelt, dan kun je toch een hoge score krijgen voor je zelfevaluatiedocument. Als je na een slecht onderzoeksproces nog steeds het idee hebt dat je goed werk hebt geleverd dan is je score voor je zelfevaluatie ook laag. De beoordeling van je zelfevaluatie staat los van de score die je voor je onderzoeksrapport behaalde.



Nadat je gerapporteerd hebt over het uitgevoerde onderzoek, kun je je bevindingen toetsen aan die van anderen. Je kunt onder andere nagaan of klasgenoten die gelijksoortig onderzoek verricht hebben tot dezelfde of andere conclusies komen en de verschillen trachten te verklaren.



Je vindt op de methodesite **DOCUMENT 8** dat je kunt gebruiken om je onderzoek te vergelijken met dat van een medeleerling met eenzelfde onderzoeksvraag.

ORIËNTEREN V U R

1 Welke soorten onderzoeksvragen zijn er?



Afhankelijk van wat en hoe je wilt onderzoeken, krijg je een ander soort onderzoek. Elk soort onderzoek heeft eigen onderzoeksvragen.

WAT WIL JE DOEN?	SOORT ONDERZOEK	ENKELE TYPERENDE ONDERZOEKSVRAGEN
Wil je iets beschrijven?	Beschrijvend onderzoek	Wat zijn de kenmerken van ... ? Welke eigenschappen heeft ... ? Waaruit bestaat ... ? Wat is er gebeurd met ... ?
Wil je een vergelijking maken?	Vergelijkend onderzoek	Wat zijn de verschillen tussen ... ? Wat zijn de overeenkomsten tussen ... ?
Wil je iets beoordelen?	Evaluerend onderzoek	Wat zijn de voordelen van ... ? Wat zijn de nadelen van ... ? Wat is de beste manier om ... ?
Wil je iets verklaren?	Verklarend onderzoek	Waarom is ... ? Wat zijn de oorzaken van ... ? Wat zijn de gevolgen van ... ? Wat is het verband tussen ... ?
Wil je iets oplossen?	Probleemoplossend onderzoek	Wat kan gedaan worden aan ... ? Wat kan verbeterd worden aan ... ? Wat zijn de oplossingen voor ... ? Wat zijn geschikte maatregelen tegen ... ?

+ hypothetische ov

"Wat als...?"

De vragen in de tabel zijn geordend van gemakkelijk naar moeilijk. Beschrijvende vragen zijn de meest eenvoudige vragen om te beantwoorden. Meestal begin je met dit soort vragen om een onderwerp te verkennen en in kaart te brengen. Vergelijkende en evaluerende vragen zijn ook beschrijvend van aard maar ze gaan nog een stapje verder omdat er een vergelijking wordt gemaakt of een oordeel wordt geformuleerd. Verklarende vragen zijn moeilijker te beantwoorden omdat je naar verbanden zoekt. Nog meer vaardigheden zijn vereist voor het beantwoorden van probleemoplossende vragen. Je moet over een grondige kennis van en inzicht in het onderwerp beschikken en voldoende creatief zijn.

VOORBEREIDEN U R

2 Welke onderzoeksmethodes zijn er?

Er bestaan verschillende methodes om gegevens te verzamelen. De keuze van je onderzoeksmethode kan verschillen per (deel)vraag.

A Bronnenonderzoek

Bij bronnenonderzoek raadpleeg je verschillende informatiebronnen zoals boeken, tijdschriften, kranten, beeldfragmenten, geluidsfragmenten, statistieken ... Bronnen kun je onder andere vinden via internet, bibliotheken, mediatheken ...

B Enquête

Een enquête of bevraging is een manier van onderzoek waarbij je gebruik maakt van een vragenlijst die aan meerdere personen wordt voorgelegd. Deze personen zijn de hele doelgroep of vormen een representatieve steekproef. Hoewel een enquête op een vrij eenvoudige en snelle manier veel informatie kan opleveren, zijn er bij het stellen van vragen ook heel wat risico's die de resultaten sterk kunnen beïnvloeden. Enkele voorbeelden zijn foutieve vraagstelling, foutieve vraagvolgorde en interpretatiefouten door de ondervraagde en/of de onderzoeker.

Meer weten?
Hoe maak je een enquête?



C Interview



Een interview, ook wel vraaggesprek genoemd, is een gesprek waarbij je één of meerdere personen ondervraagt. Aldus krijgt de interviewer een beeld van de kennis, standpunten en ervaringen van de ondervraagde persoon. Een interview staat of valt met een goede vraagstelling. Die moet je bijgevolg grondig voorbereiden. Om goede vragen op te stellen, moet je het onderwerp van het interview voldoende beheersen.

Meer weten?

Hoe neem je een interview af?



D Observatie

Bij observeren ga je na hoe iets gebeurt of hoe iemand zich gedraagt. De observatie kan verschillende vormen aannemen. Observatie is een vaak gebruikte onderzoekstechniek in de sociale wetenschappen. Ze kan gestructureerd of ongestructureerd en participerend of niet-participerend zijn.

In een gestructureerde observatie heb je van tevoren het doel van de observatie vastgelegd. Daarbij kun je observatieformulieren gebruiken. Bij een ongestructureerde observatie is er vooraf geen doel bepaald.

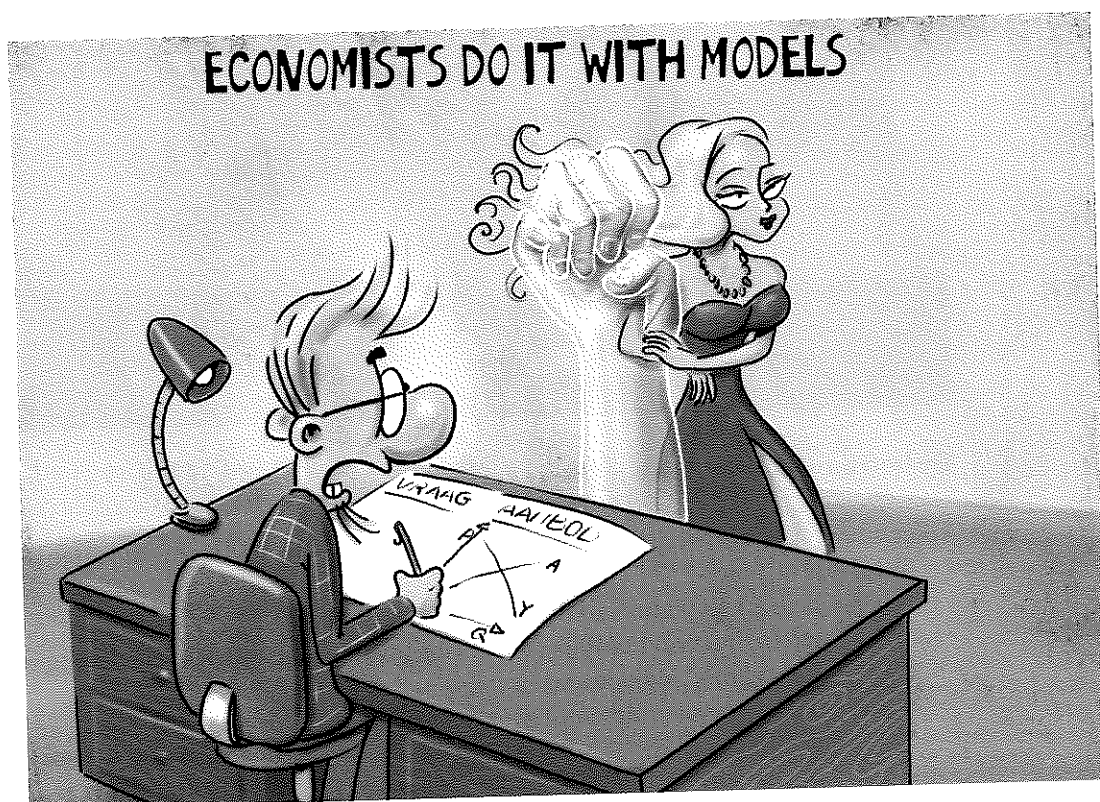
Bij een participerende observatie ben je als persoon bij de situatie betrokken. Bij niet-participerende observatie ben je een buitenstaander.

E Experiment

Een experiment of proef is een zorgvuldig opgezette en nauwkeurige observatie van een stukje werkelijkheid. Een experiment kan worden uitgevoerd om een wetenschappelijke hypothese te testen. Je gaat na of in de praktijk ook echt gebeurt wat je vanuit de theorie verwacht.

F Simulatie

Een simulatie is een nabootsing van de werkelijkheid, in veel gevallen met behulp van een model van die werkelijkheid. Een simulatie is een dynamisch proces. Ze laat zien hoe een gegeven uitgangssituatie verandert en evolueert.



D V UITVOEREN R

3 Welke bronnen kun je gebruiken?

Voor economie zijn de meest gebruikte bronnen:

- het internet (nieuwswebsites, websites van ondernemingen, e-mails ...);
- kranten en vaktijdschriften;
- boeken;
- radio;
- televisie.

Een interessant onderzoek maakt gebruik van verschillende bronnen.

Meer weten?

Hoe vind je je weg in de bibliotheek?
Hoe zoek je op internet?





De betrouwbaarheid van je bronnen.

Volgende vragen helpen je bij het beoordelen van de betrouwbaarheid van je bronnen.

- Wie is de auteur?
 - Zoek altijd de naam van de auteur(s).
 - Op het internet vind je soms de gegevens van de auteur op de pagina 'about us', 'contact us', 'who are we' ...
 - Vind je geen informatie over de auteur, onderzoek dan de bron van de webpagina.
 - Als de auteursinformatie niet bij je bron zelf beschikbaar is, zoek je best gegevens over de auteur op via een internetzoekmachine.
 - Ga na of deze auteur betrouwbaar is. Hoogleraren, wetenschappers en andere specialisten zijn experts binnen hun vakgebied. Scholieren zijn helaas niet altijd even betrouwbaar.
 - Een bron zonder vermelding van de auteursnaam is meestal onbetrouwbaar.
- Wat is het doel van de tekst?

Is de tekst louter informatief? Of heeft de tekst andere bedoelingen? Als een auteur de lezer van zijn eigen mening wil overtuigen of reclame wil maken, is de informatie een stuk gekleurd.
- Geeft de gevonden informatie feiten of meningen weer?

De informatieve waarde van ...

A boeken

Controleer de datum van uitgave. Is de informatie niet verouderd? De achter- of binnenflap van een boek biedt nuttige informatie en vertelt je vaak iets over de auteur. Lees ook een recensie over het boek. Zeker voor recente uitgaven zijn die op het internet gemakkelijk te vinden. Zo weet je meteen wat een kritische lezer over het boek denkt.

B artikelen in kranten of tijdschriften

Kranten en tijdschriften bieden informatie met een hoge nieuws waarde maar korte tijd later kan die al achterhaald zijn.

Wie geeft deze krant of dit tijdschrift uit? Behoren zij tot een politieke strekking of hebben zij een religieuze overtuiging, waardoor de informatie toch wat gekleurder kan zijn?

Betreft het hier een wetenschappelijk of een populairwetenschappelijk tijdschrift?

C internetpublicaties

Vooraf bij internetbronnen is het belangrijk dat je je bron op betrouwbaarheid scant. Iedereen kan immers websites maken! Ook veel scholieren zetten hun eigen werkjes op het internet. De commentaar van hun leerkracht vind je er meestal niet bij. Controleer of de naam van de auteur ook terug te vinden is op websites van betrouwbare instellingen of organisaties. Lees wat anderen over de auteur zeggen.

Internetpublicaties op betrouwbaarheid checken, kun je doen via de website WWW.WEBDETECTIVE.NL

5 Hoe moet je verwijzen naar bronnen?



Door te citeren en te refereren kun je in je geschreven tekst naar je geraadpleegde bronnen verwijzen.

Bij een **citaat** neem je letterlijk een aantal zinnen of een fragment uit een werk over. Enkele aandachtspunten bij het citeren:

- je geeft de tekst letterlijk weer;
- als je zelf een opmerking binnen het citaat geeft, plaats je die tussen vierkante haakjes; zo kun je een fout aangeven met de vermelding [sic];
- als je een stuk weglaat, geef je dat aan door [...] te plaatsen;
- gebruik een ander lettertype om het citaat van je tekst te onderscheiden.

Een **referentie** dient als bronvermelding voor het document waaruit je de informatie hebt gehaald. Je formuleert de verkregen informatie in je eigen woorden. Daarbij verander je de eigenlijke inhoud echter niet. Aangezien je referenties verwijzen naar bronnen opgenomen in je bibliografie, volstaat het om als voetnoot de eenvoudige, moderne manier van verwijzen te gebruiken:

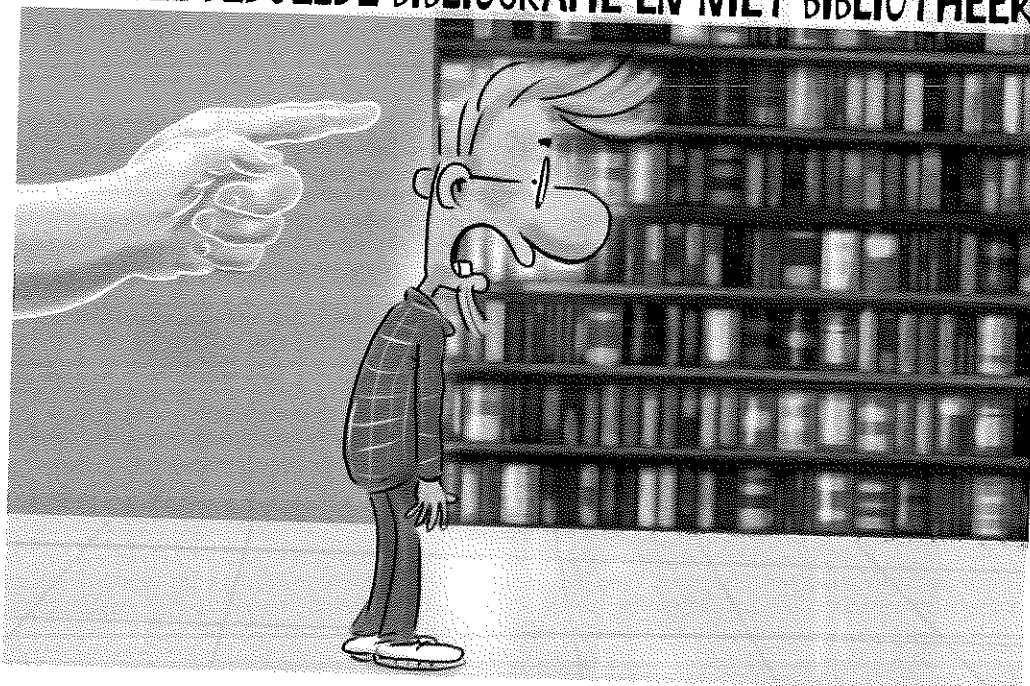
- de familienaam en voornaam van de auteur;
- de naam van de uitgeverij;
- het jaartal van uitgave van het boek;
- een dubbele punt, gevolgd door de pagina.

voorbeeld

Rochtus Dirk, Uitgeverij Pelckmans, 2013: p. 23

6 Hoe maak je een bibliografie?

MARCEL BEDOELDE BIBLIOGRAFIE EN NIET BIBLIOTHEEK



Achteraan in je schriftelijk rapport maak je een alfabetisch opgebouwde lijst van alle bronnen die je hebt geraadpleegd. In die lijst maak je best een onderscheid tussen artikels, boeken, websites, e-mails en radio- of televisie-uitzendingen. Er bestaan vaste richtlijnen over het vermelden van deze bronnen.

Voor **boeken** of **naslagwerken**:

- de familienaam van de auteur gevolgd door een komma en de initialen van de voornaam (alles in hoofdletters) gevolgd door een punt. Zet geen spatie tussen meerdere initialen. Vermeld geen academische of wetenschappelijke titels zoals prof. of ir. Als er meer auteurs zijn, vermeld je alleen de eerste naam, gevolgd door een spatie en e.a. (en anderen);
- de titel van het boek (cursief) gevolgd door een punt;
- de uitgever, de plaats van uitgave, het jaartal;
- het aantal pagina's.

voorbeeld

BUYST, E. e.a. *Het genoom van de geldstroom*. Uitgeverij Pelckmans, Kalmthout 2012, 111 p.

Voor **artikels in kranten of tijdschriften**:

- de familienaam van de auteur gevolgd door een komma en de initialen van de voornaam (alles in hoofdletters) gevolgd door een punt. Zet geen spatie tussen meerdere initialen. Vermeld geen academische of wetenschappelijke titels zoals prof. of ir. Als er meer auteurs zijn, vermeld je alleen de eerste naam, gevolgd door een spatie en e.a. (en anderen).
- de titel van het artikel (cursief) gevolgd door een punt;
- de naam van de krant of het tijdschrift waaruit het artikel komt, gevolgd door een komma;
- de jaargang van het tijdschrift of de datum van de krant, gevolgd door een komma;
- het nummer van het tijdschrift gevolgd door een komma;
- de pagina(s) waarop het artikel verscheen, gevolgd door een punt.

voorbeeld

VAN DER KELEN, L. *Sprookje zonder happy end*. Het Laatste Nieuws, 2013-06-24, 2.

Voor **internetpublicaties**:

- (indien gekend) de familienaam van de auteur gevolgd door een komma en de initialen van de voornaam (alles in hoofdletters) gevolgd door een punt. Zet geen spatie tussen meerdere initialen. Vermeld geen academische of wetenschappelijke titels zoals prof. of ir. Als er meer auteurs zijn, vermeld je alleen de eerste naam, gevolgd door een spatie en e.a. (en anderen).
- de titel van het artikel (cursief) gevolgd door een punt;
- de vermelding 'Internet' gevolgd door een komma;
- de datum wanneer je de website geraadpleegd hebt, gevolgd door een komma;
- het volledige internetadres.

voorbeeld

BRIC-landen hebben de economische toekomst. Internet, 2013-06-15, <http://mens-en-samenleving.infonu.nl/internationaal/47726-bric-landen-hebben-de-economische-toekomst.html>

Voor de beschrijving van een **onlineartikel** van een **krant** of **tijdschrift** volg je de regels voor de beschrijving van een artikel in een krant of tijdschrift (uitgezonderd de pagina(s) waarop het artikel verscheen). Je vermeldt ook wanneer je de website geraadpleegd hebt en voegt het volledige internetadres toe.

voorbeeld

Vertrouwen Belgische ondernemers valt opnieuw iets terug. De Standaard, 2013-06-24. Geraadpleegd op 2013-06-28 via http://www.standaard.be/cnt/DMF20130624_00634131

Voor **algemene informatie** die je vindt op **websites**:

- de vermelding 'Internet' gevolgd door een komma;
- de datum wanneer je de website geraadpleegd hebt, gevolgd door een komma;
- het volledige internetadres.

voorbeeld

Internet, 2013-06-28, www.colruyt.be

Voor e-mails:

- de naam van de afzender (in hoofdletters) gevolgd door een komma;
- het e-mailadres van de afzender (tussen ronde haakjes) gevolgd door een komma;
- het onderwerp van de e-mail (cursief) gevolgd door een komma;
- de vermelding 'e-mail aan';
- de naam van de geadresseerde (in hoofdletters) gevolgd door een komma;
- het e-mailadres van de geadresseerde (tussen ronde haakjes) gevolgd door een komma;
- de datum van de e-mail gevolgd door een punt.

voorbeeld

PEETERS, M., (marc.peeters@filliers.be), *HRM-beleid Filliers*, e-mail aan
COOREMANS, A., (cooremansann@hotmail.com), 2013-05-08.

Voor radio- of televisie-uitzendingen:

- (indien gekend) de naam van de maker (in hoofdletters) gevolgd door een komma;
- de titel van de reportage (cursief) gevolgd door een punt;
- de titel van het programma (tussen aanhalingstekens) gevolgd door een komma;
- de vermelding 'radio' of 'televisie' gevolgd door een komma;
- de naam van de zender (onderstreept) gevolgd door een komma;
- de datum of het jaar van de uitzending gevolgd door een punt.

voorbeeld

Koppelverkoop populair op Roeselaarse batjes. 'Nieuws', televisie, Focus WTV, 2013-06-23.

7 Hoe bereid je een schriftelijk rapport voor?



A Hoe begin je eraan?

Vooraleer je begint te schrijven, maak je eerst een structuur of inhoudsopgave van je werk. Zorg voor een logische opbouw. Controleer of alle vereiste onderdelen aanwezig zijn. Illustratiemateriaal mag je altijd als een aparte bijlage toevoegen. Verwijs er dan wel naar in je tekst.

Naast de inhoud moet je extra aandacht hebben voor de vorm.

Let hierbij op je taal en laat je tekst zeker nalezen.

- spelling: de enige 100 % betrouwbare bron is het Groene Boekje of WOORDENLIJST.ORG; toch is het niet slecht de standaard spellingcontrole van je tekstverwerker te gebruiken; dt-fouten moet je nog altijd zelf verbeteren;
- woordgebruik: gebruik het juiste woord; weet ook wat de woorden betekenen en leg vaktermen uit; niets is vervelender voor een lezer dan te merken dat je een woord systematisch verkeerd gebruikt;
- zinsbouw: schrijf zo helder mogelijk; maak je zinnen niet te lang; zorg dat je tekst homogeen is; zorg voor stilistische eenheid en logische samenhang; maak een duidelijk onderscheid tussen feiten en (eigen) meningen.

Ten slotte is ook de lay-out belangrijk. Een standaardopmaak verhoogt de leesbaarheid van je werk. Het Belgisch Instituut voor Normalisatie (BIN) heeft hiervoor normen opgesteld.

Meer weten?

Wat zijn de BIN-normen voor woordtekens en leestekens?



B Uit welke delen bestaat een schriftelijk rapport?

a Voorpagina

Noteer volgende gegevens:

- naam van de school en vestigingsplaats;
- schooljaar;
- onderzoeksvraag (eventueel met ondertitel);
- je persoonlijke gegevens: voornaam, naam, klas;
- naam van het vak waarvoor je het werk maakt;
- de naam van je leerkracht.

b Inhoudsopgave

Maak die pas als je werk volledig af is. Je kunt dat door je tekstverwerker laten doen. Zorg er in elk geval voor dat je inhoudsopgave correct is.

c Inleiding

Schrijf kort iets over je onderwerp. Hoe ben je tot dit onderwerp gekomen? Wat is de probleemstelling, met andere woorden: wat is de hoofdvraag van je onderzoek en wat zijn de deelvragen? Wat waren de begrenzings en moeilijkheden?

d De eigenlijke tekst

Zorg voor een logische opbouw, met een goede en evenwichtige verdeling tussen de onderdelen.

e Besluit

De algemene conclusie van je werk en bijgevolg de antwoorden op je onderzoeksvragen. In dit onderdeel kun je je onderwerp afronden met conclusies of persoonlijke opmerkingen.

f **Eventueel: bijlagen**

Een illustratie of een document dat een onmiskenbaar onderdeel is van je werk, neem je op in de tekst zelf. Minder belangrijke illustraties of documenten plaats je achteraan als bijlage. Verwijs in je tekst naar de bijlagen.

g **Bibliografie**

Eerder leerde je al hoe je een bibliografie opmaakt. Die vormt ook een onderdeel van je schriftelijk rapport.



Je kunt op de methodesite een voorbeeld vinden van een schriftelijk rapport (DOCUMENT 9).

8 Hoe bereid je een mondelinge presentatie voor?

Een mondelinge presentatie moet meer zijn dan het louter aflezen van je tekst. Je leerkracht beoordeelt je op basis van diverse criteria. Volgende tips kunnen je alvast helpen.

A Een goede voorbereiding

Op het moment van je presentatie weet je veel over het onderzoeksonderwerp. Omdat je niet alles in je presentatie kunt opnemen, moet je je beperken tot de essentie. Welke boodschap wil je precies overbrengen?

Giet je presentatie in een duidelijke structuur.

a **Inleiding**

- Begroet je publiek. Spreek je publiek aan, zo weet iedereen meteen dat je wilt beginnen.
- Maak je publiek warm voor je presentatie. Je kunt de aandacht trekken door een opmerkelijk citaat, een leuke anekdote, door te verwijzen naar de actualiteit, ...
- Vermeld het thema van je presentatie.
- Geef een kort overzicht van het verloop van je presentatie.

b **Midden**

Om een lange uiteenzetting te kunnen volgen, heeft het publiek een duidelijke structuur nodig. Bouw je betoog logisch op; zorg voor een samenhangend verhaal. Overgangszinnen als 'Ten eerste ...', 'Een tweede oorzaak ...', 'Het volgende punt gaat over ...' geven je tekst de nodige samenhang.

Welke inhoudelijke gegevens kunnen aan bod komen bij een presentatie van een onderzoek?

- Je licht je onderzoeksvraag toe.
- Wat heb je precies onderzocht? Hoe ben je tot die vraag gekomen? Heb je je onderzoeksgebied moeten inperken of uitbreiden? ...
- Je legt uit welke onderzoeksmethodes je gebruikt hebt.
- Je mag ook vermelden wat er misgelopen is. Wat had je nog willen ondernemen en is niet gelukt?
- Wat zijn de resultaten van je onderzoek?
- In welke richting kunnen andere onderzoekers op jouw onderzoek verder bouwen?

c **Slot**

Op het einde van je betoog vermeld je je conclusie(s). Je geeft een bondig en duidelijk antwoord op je onderzoeksvraag. Bedenk een leuke slotzin of een ludieke afsluiter.



B De presentatie zelf

a *Bekijk vóór de presentatie waar je gaat staan.*

Kruip niet achter de computer, verschuil je niet in een hoekje maar zoek een plaats waar iedereen in het publiek je duidelijk kan zien. Als je samen met anderen een presentatie geeft, zorg je ervoor dat de spreker centraal staat.

b *Spreek duidelijk en verstaanbaar voor iedereen.*

Spreek je luid genoeg? Articuleer je voldoende? Richt je tot de laatste rijen van het lokaal. Als je daar verstaanbaar bent, ben je dat voor iedereen.

c *Lichaamstaal*

Mensen communiceren meer met lichaamstaal dan met gesproken taal. Onze lichaamstaal spreekt meer dan de inhoud die we aan het vertellen zijn. Daarom is het belangrijk om je bewust te zijn van je houding, je bewegingen en je mimiek.

d *Een paar tips*

- Sta recht en steun op je beide voeten.
- Leun niet op tafels, stoelen ...
- Steek je handen niet in je zakken. Als je niet goed weet wat te doen met je handen, kun je altijd een blaadje, balpen of pointer vastnemen.
- Kijk je publiek aan. Zoek oogcontact maar vermijd het om één persoon te lang te viseren. Kijk niet te veel naar het beeldscherm van de computer of naar het projectiescherm.
- Verwijs duidelijk naar je illustratiemateriaal.
- Illustratiemateriaal kan je uitleg verhelderen. Zorg ervoor dat je publiek dit materiaal ook goed kan zien.

9 Hoe wordt je onderzoek geëvalueerd?

Je leerkracht hanteert een evaluatiemodel dat gebaseerd is op de richtlijnen van deze gids. Je doet er goed aan deze richtlijnen nauwgezet te volgen.



Je vindt op de methodesite een voorbeeld van scoretabel (DOCUMENT 10).

Slotbeschouwing

'Knippen en plakken', kan *niet*. Elk onderzoek moet een persoonlijke verwerking zijn van de geraadpleegde bronnen. Zorg er dus altijd voor dat je je bronnen leest, samenvat en tot een eigen synthese verwerkt. Neem nooit informatie over die je niet begrijpt.

Lever een werk af met voldoende inhoudelijke diepgang. Toon dat je zelf heel wat bijgeleerd hebt door je onderzoek en dat je deze kennis ook kunt overbrengen.

Veel succes met het opzetten en uitvoeren van je onderzoeksoopdrachten.



Op onderzoek *economix*

3de graad

Rik D'hollander
Dirk De Bruyn
Johan Lowyck
Johan Mestdagh
Luc Van de Cruys

